

Вплив пандемії COVID-19 на розвиток спортивної індустрії

УДК: 796.03: 616.91

О. О. Шматова

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Резюме. Коронавірусна хвороба (COVID-19) – це надзвичайно заразна та небезпечна респіраторна пандемія, яка має великий негативний вплив різні аспекти суспільства, зокрема, на спорт. Під впливом пандемії коронавірусу експерти прогнозують уповільнення середньорічних темпів розвитку спортивної індустрії. *Мета.* Визначити вплив пандемії COVID-19 на розвиток спортивної індустрії. *Методи.* Аналіз наукової, науково-методичної літератури та інформації мережі Інтернет. *Результати.* На основі проведеного дослідження було визначено, що у більшості випадків спортивні організації не мали антикризових програм та процедури ризик-менеджменту. Криза також спровокувала зміну календаря змагань. У зв'язку з суттєвими втратами на порядку денному стоїть питання про потенційні зміни в операційній діяльності спортивних організацій. Спортивна індустрія передбачає взаємодію бізнесу та організацій, які беруть участь у виробництві, просуванні чи організації будь-якої діяльності, орієнтованої на спорт. Виникає необхідність співпраці між усіма учасниками ринку з метою підтримання галузі та забезпечення її подальшого зростання. Разом з тим, спорт може використовуватися для досягнення Цілей сталого розвитку. Уряди повинні включати спорт та фізичну активність у свої плани відновлення після COVID-19.

Ключові слова: коронавірусна хвороба, пандемія, спорт, сталий розвиток.

Impact of the COVID 19 pandemic on the development of sports industry

O. O. Shmatova

National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Kyiv, Ukraine

Abstract. The coronavirus disease (COVID-19) is an extremely contagious and dangerous respiratory disease that has had a great negative impact on various aspects of society, in particular on sports. Experts predict a slowdown in the average annual growth rate of the sports industry due to the coronavirus pandemic. *Objective.* To assess the impact of the COVID-19 pandemic on the development of the sports industry. *Methods.* Analysis of scientific, scientific and methodical literature, and Internet resources. *Results.* Based on the conducted research, it was found that in most cases sports organizations did not have anti-crisis programs and risk management procedures. The crisis also triggered a change in the competition calendar. Due to significant losses, the question of potential changes in the operational activities of sports organizations is on the agenda. The sports industry involves the interaction of businesses and organizations involved in the production, promotion, or organization of any sport-oriented activity. There is a need for cooperation between all market participants in order to maintain the industry and ensure its further growth. However, sports can be used to achieve the Sustainable Development Goals. Governmental bodies should include sport and physical activity in their post-COVID-19 recovery plans.

Keywords: COVID-19, pandemic, sports, sustainable development.

Постановка проблеми. ООН оголосила 2020 р. початком десятиліття дій з досягнення Цілей сталого розвитку. Ще у 2015 р. Україна приєдналась до рішення Саміту Генеральної асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року».

Як свідчить інфографіка від Департаменту ООН з економічних і соціальних питань про вплив пандемії на Глобальні цілі, галузь фізкультури і спорту потрапила у п'ять основних соціально-економічних факторів, на які пандемія вплинула найбільше, що спричинило зниження попиту на спортивні послуги (одночасно з туристичними, транспортними, ремонтними, культурними, краси тощо), перевівши світ у сферу надання послуг через IT-сервіси [2].

Коронавірусна хвороба 2019 (COVID-19) – надзвичайно заразна та небезпечна респіраторна пандемія, яка має великий негативний вплив на багато різних аспектів суспільства, зокрема, на спорт. Дотримуючись рекомендацій органів охорони здоров'я, кілька національних та міжнародних спортивних заходів, включаючи Олімпійські ігри 2020 р., були відкладені або скасовані, щоб обмежити поширення інфекції. Ці скасування негативно впливають на спортсменів, які не можуть продовжувати регулярні тренування. Крім того, численні позитивні тести на COVID-19 у спортсменів на світовому рівні та в вищій лізі продемонстрували, що ніхто не застрахований від зараження.

За інформацією Оргкомітету, з 1 липня в Токіо в рамках Олімпійських ігор коронавірусом заразилися 547 осіб, у рамках Паралімпійських ігор – 316. Серед заражених 41 спортсмен, 50 журналістів та 29 представників комітету. При цьому 254 заражені прибули до Японії з інших країн, 55 випадків були виявлені в Олімпійському селищі біля узбережжя Токіо.

Однак для елітних спортсменів ще потрібно вирішити ряд потенційних проблем, однією з яких є широка стурбованість проблемами психічного здоров'я (Всесвітня організація охорони здоров'я, 2020 р.). Було показано, що періоди бездіяльності, ізоляції від спортивних команд, віддаленості від спортивної спільноти, менш кваліфіковані взаємодії зі спортивними тренерами та відсутність соціальної підтримки (наприклад, вболівальників, спортивних організацій, засобів масової інформації тощо) також викликають емоційний і психологічний стрес [5].

Хоча деякі спортсмени зможуть використовувати наявні ресурси для подолання ситуації, інші

ж можуть відчувати негативну реакцію протягом кількох тижнів або місяців. Хоча певний рівень тривоги через коронавірус є цілком нормальним, високий рівень тривоги чи стресу може мати руйнівний вплив на повсякденне життя. У зв'язку з цим спортивні психологи повідомляють про високий попит на онлайн-психологічне консультування та діагностику психологічних розладів серед спортсменів під час пандемії, включаючи страх бути інфікованим, тривога фізичного відновлення у разі зараження, відсутність доступу до фітнес-центрів, порушення сну, харчування. Невміння впоратися зі стресом і відсутність належного подолання можуть призвести до короточасної або тривалої депресії.

Окрім того, слід зазначити, що у спортсменів під впливом значних фізичних навантажень відмічається зменшення вмісту основних протиінфекційних ефекторних молекул слизових оболонок, що є потенційним фактором ризику розвитку інфекційних захворювань, у тому числі і коронавірусної хвороби [3].

Мета дослідження – визначити вплив пандемії та карантинних обмежень на розвиток спортивної індустрії в світі.

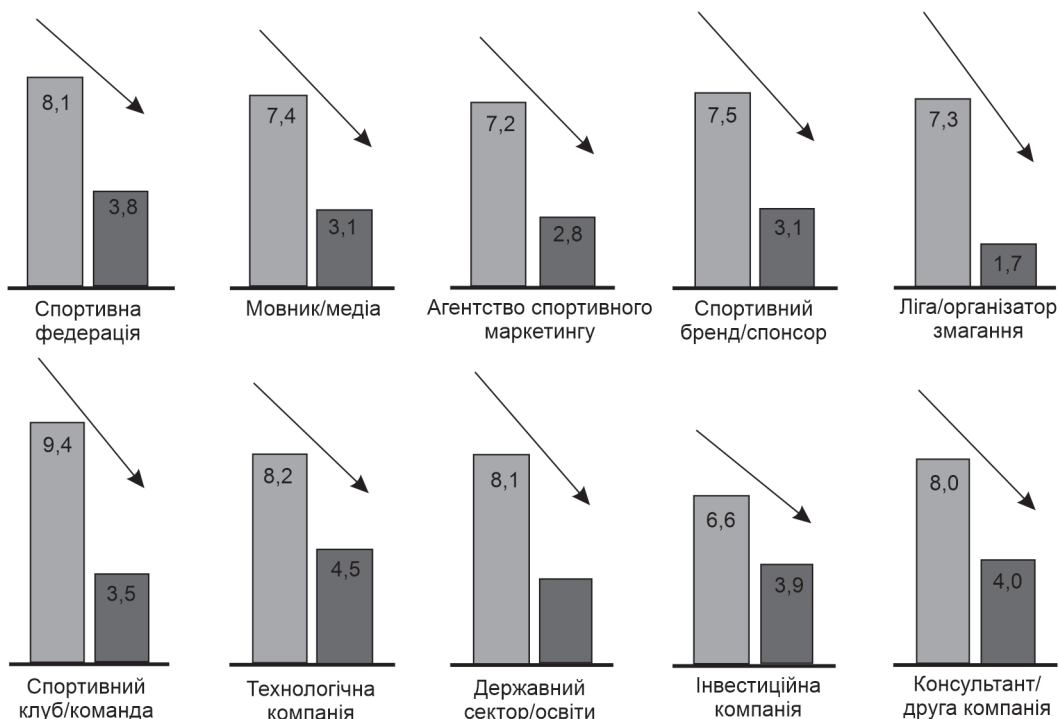
Методи дослідження: аналіз наукової, науково-методичної літератури та інформації мережі Інтернет.

Результати дослідження та їх обговорення. За даними опитування, проведеного відділом Консультування компаній спортивної індустрії PwC в Швейцарії у червні–серпні 2020 р. за допомогою онлайн-анкетування, 780 експертами із понад 50 країн встановлено, що під впливом пандемії коронавірусу прогнозовано уповільнення середньорічних темпів зростання спортивної індустрії до 3,3 % у наступні 3–5 років (порівняно з щорічним зростанням на 8 % у минулі 3–5 років), 30% респондентів прогнозують нульове чи негативне зростання (рис. 1).

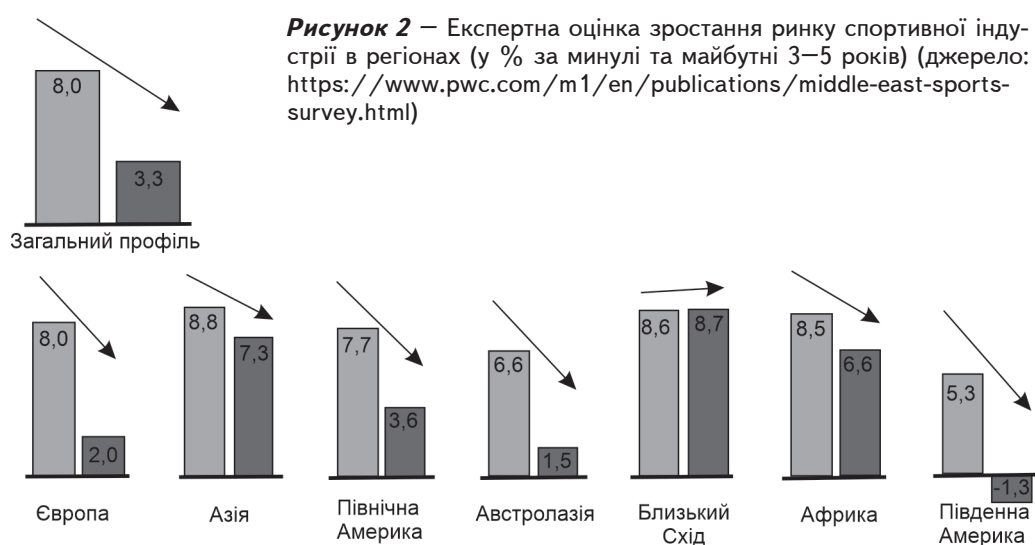
Експерти з країн Близького Сходу та Азії демонструють найбільший оптимізм, що пояснюється високим рівнем державної підтримки, майбутніми мегаподіями в цих регіонах та розвитком комерційних ініціатив. Стабільне зростання очікують і в Африці завдяки припливу інвестицій та новим партнерствам.

У Європі, Австралії, Північній та Південній Америці криза суттєво вплинула на рівень впевненості на ринку (рис. 2).

Разом з тим, завдяки широкому висвітленню в медіа, кіберспорт очікувано додав у популярності за час карантину. Зокрема, респонденти визнали жанр спортивних симуляторів найперспективнішим видом спорту (рис. 3).

Рисунок 1 – Експертна оцінка зростання ринку спортивної індустрії залежно від сфери діяльності (у % за минулі та майбутні 3–5 років) (джерело: <https://www.pwc.com/m1/en/publications/middle-east-sports-survey.html>)

Рисунок 2 – Експертна оцінка зростання ринку спортивної індустрії в регіонах (у % за минулі та майбутні 3–5 років) (джерело: <https://www.pwc.com/m1/en/publications/middle-east-sports-survey.html>)

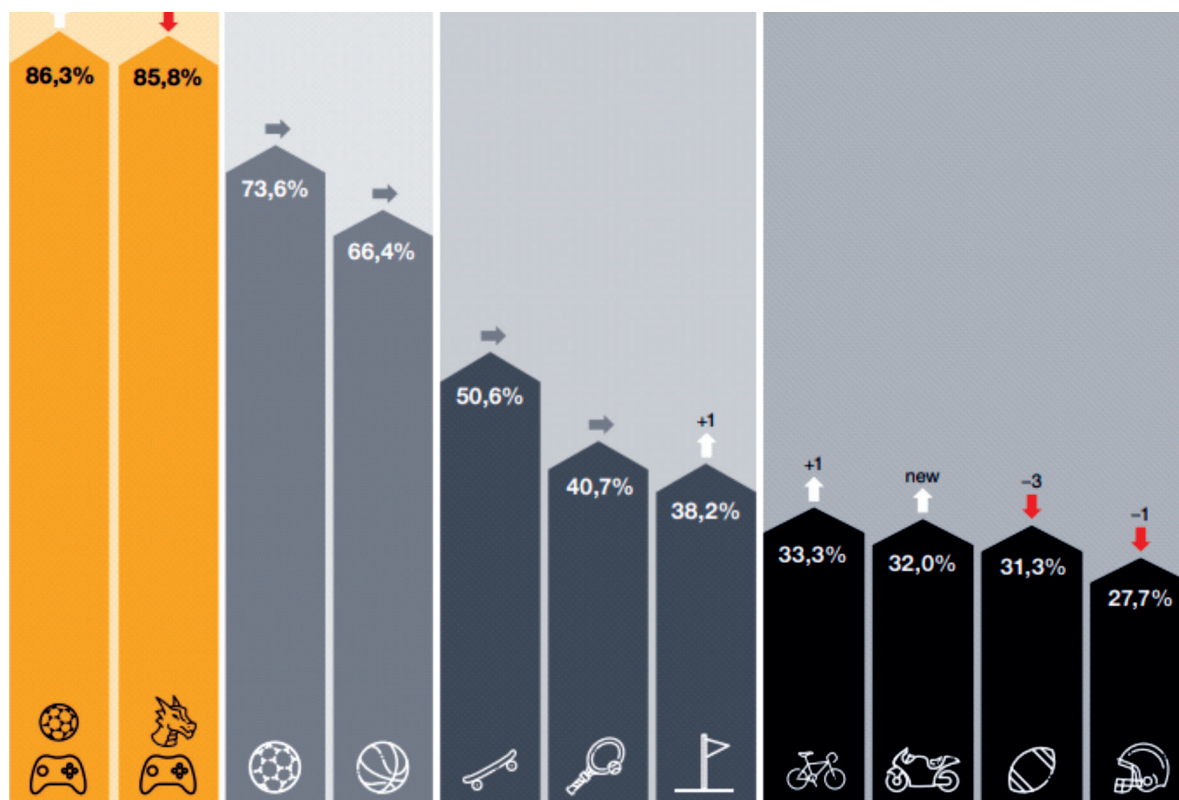
Під час локдауну, коли змагання були скасовані або перенесені, багато спортивних організацій спрямували зусилля на кіберспорт, щоб підтримувати контакт зі своєю аудиторією. Не дивно, що у розпал кризи жанр спортивних симуляторів показав безпрецедентне зростання: кількість годин перегляду зросла втричі.

Показники споживання ігор у жанрах «екшн» та «фентезі» зросли приблизно на 50 %. Потенціал зростання футболу та баскетболу залишається стабільним, що підтверджується високими рейтингами перегляду змагань після рестарту. Автоспорт цього року посів дев'яте місце, під-

нявшись на п'ять рядків порівняно з минулим роком. Можливо, це пов'язано з експериментами головних правовласників цього виду спорту, які під час локдауну активно тестували нові моделі взаємодії із уболівальниками.

Криза, викликана пандемією COVID-19, вплинула на саму основу спортивної індустрії – для проведення заходів і відвідування цих заходів уболівальниками [1].

Спорт не був раніше схильний до зовнішніх криз, оскільки головні потрясіння (такі як корупційні або допінгові скандали) виходили зсередини. Тому поточна криза дуже сильно зачепила

Рисунок 3 – Найперспективніші види спорту за потенціалом глобального зростання доходу (джерело: <https://www.pwc.com/m1/en/publications/middle-east-sports-survey.html>)

ринок, що традиційно вважався досить стабільним. У більшості випадків спортивні організації не мали антикризових програм та процедури ризик-менеджменту. Загальноприйняті практики короткострокового бюджетування та планування залишили ліги та клуби беззахисними перед пандемією.

Багато змагань було скасовано або надовго призупинено. Криза також спровокувала зміну календаря змагань. Рестарти перенесених та нових турнірів та різні експерименти із форматами вже зараз провокують накладки. Організатори турнірів, яким вдається продовжувати свій сезон, недоотримують значну частину матчів-виторгів. Постраждали масові аматорські старты. Внаслідок пандемії спортивні організації, за різними оцінками, не дорахувалися від 30 до 40 % виторгу. У зв'язку з такими суттєвими втратами на порядку денному стоїть питання про потенційні зміни в операційній діяльності спортивних організацій.

Крім оголення структурних ризиків індустрії, обумовлених залежністю від масових заходів, криза також виявила потребу у системних змінах спортивних організацій. Те, що раніше здавалося трендом майбутнього – зміна споживчої поведінки, зміни у структурі доходів, – сьогодні є

новою реальністю. Життєво важливо, щоб спортивні організації повною мірою проаналізували ці тренди, та перетворити їх на можливості з метою захисту індустрії спорту в майбутньому від можливих ризиків.

Загалом основні проблеми лише проливають світло на важливість інновацій, проактивного підходу та співпраці між усіма учасниками ринку з метою підтримки галузі та забезпечення її подальшого зростання. Для цього спортивним організаціям необхідно стати більш гнучкими та відкритими.

Не зважаючи на те що спортивна галузь потерпає від пандемії, спорт може допомогти пом'якшити вплив пандемії COVID-19 на здоров'я та добробут людей. Інвестиції у спортивні програми можуть вплинути на стійкість до боротьби з майбутніми глобальними потрясіннями. Нещодавна доповідь Генерального секретаря ООН детально описує, як це робити. Сюди входять економічні, соціальні та медичні наслідки для елітного спорту та втручання у рівень фізичної активності широкої громадськості. Пандемія непропорційно вплинула на різні верстви населення: малозабезпечені сім'ї, людей похилого віку, інвалідів та інших маргіналізованих людей, і те саме стосується сфери спорту. Оскільки фінан-

сові проблеми торкнуться спортивної галузі, найбільше постраждають спортсмени з обмеженими можливостями, оскільки ці програми першими підпадають під скорочення.

Крім того, ці самі групи найбільше страждають від наказів про перебування вдома, і вони сильно постраждали від ізоляції, соціальних обмежень та проблем доступу до відповідних приміщень для занять фізичною активністю. Таким чином, уряди та політики повинні зосереджуватися на свідомому включенні маргіналізованих груп у свої плани відновлення спортивного сектору.

У звіті також зазначається, що цифрові технології слід використовувати і застосовувати, щоб зробити спорт більш доступним. Оскільки пандемія змушує світ переходити в мережу Інтернет, спортивний світ повинен адаптуватися і знайти способи використання цифрових технологій для подальшого розвитку спорту та фізичної активності для всіх.

Звіт ілюструє потенціал спорту для розвитку та миру для сприяння світові після COVID-19. Наприклад, уряди, приватний сектор та спортивні організації докладають зусиль до підтримання психічного та фізичного благополуччя, виховання миру та гендерної рівності. Вони показують, як спорт може виступати каталізатором для соціально-економічного здоров'я, розвитку та стійких змін.

Основна увага приділяється тому, як спорт використовується великими міжнародними організаціями та різними урядами для досягнення Цілей сталого розвитку. Сюди входять Міжнародна організація праці (МОП), Програма ООН з охорони навколишнього середовища, ЮНЕСКО, ООН-жінки, Міжнародний олімпійський комітет, Управління ООН з наркотиків та злочинності, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) та Співдружність.

Звіт завершується ключовими висновками та рекомендаціями. Сюди входить те, що уряди повинні включати спорт та фізичну активність у свої плани відновлення після COVID-19 та свої національні стратегії сталого розвитку. Організації ООН також повинні продовжувати надавати наукові дослідження та керівні принципи щодо політики урядам та іншим, хто намагається вклю-

чити спорт для досягнення миру та розвитку. Організація Об'єднаних Націй звертається до того, щоб у своїй роботі з країнами Співдружності розробляти спільні показники для вимірювання того, як фізичне виховання, фізична активність та спорт можуть сприяти соціально-економічному розвитку [4].

Висновки. Підсумовуючи усе сказане, необхідно звернути увагу на ряд заходів, які мають сприяти розвитку спортивної галузі в складних умовах пандемії:

- фінансова підтримка постраждалих спортсменів і команд не лише в нинішній ситуації, а й в стратегії на майбутнє;
- свідоме включення маргіналізованих груп у плани відновлення спортивного сектору;
- застосування цифрових технологій, щоб зробити спорт більш доступним;
- широка доступність до медичної та психологічної допомоги спортсменам, які хворіли на COVID-19;
- безпечна організація проведення змагань.

Сьогодні досить широко проводиться пропаганда масової вакцинації, але з урахуванням виникнення нових штамів збудника хвороби, більшу увагу варто приділяти виявленню інфікованих осіб та недопущення їх до участі в масових заходах. Наприклад, встановлення пунктів експрес-діагностики на входах до стадіонів.

Разом з тим має бути забезпечене використання спорту та фізичної культури для покращення здоров'я громадян і формування здорового способу життя.

Встановлення партнерських відносин з іншими громадськими організаціями, рухами, фондами, зареєстрованими в Україні чи за її межами.

Проведення фізкультурно-оздоровчої роботи серед дітей, підлітків та молоді, залучення їх до систематичних занять фізичною культурою. Адже популяризація спорту сприяє зміцненню імунної системи і зменшує ризик виникнення багатьох ускладнень, пов'язаних з пандемією.

Президент ГАМСФ — Глобальної асоціації міжнародних спортивних федерацій — Рафаель Кьюллі сказав: «Сталий розвиток — це серце спорту, і він стане більш важливим, ніж коли-небудь, в середовищі після COVID-19» [6].

Література

1. Девід Делли. Спортивная индустрия: перезагрузка [Sports industry: restarting]. Інтернетресурс: режим доступу <https://www.pwc.ru/ru/publications/sport-survey-2020.pdf>

2. Крушельницька ТА, Матвеева ОЮ, Наумов ВМ. Соціально-економічний вплив пандемії COVID-19 у контексті державної політики реалізації глобальної Цілі сталого розвитку № 5 "Гендерна рівність" [The socio-economic impact of the

COVID-19 pandemic in the context of the state policy for the implementation of the global Sustainable Development Goal 5 Gender Equality]. Ефективність державного управління. Львів: ЛРІДУ НАДУ. 2020;2 (63), 2:249-269.

3. Осадча ОІ, Шматова ОО, Боярська ГМ. Особливості формування муконазального імунітету у спортсменів легкоатлетів під впливом фізичного навантаження у тренувальному періоді [Features of formation of

muconasal immunity in track and field athletes under the influence of physical load in the training period]. Спортивна медицина, фізична терапія та ерготерапія. 2021.2:30-34.

4. Middle East Sports Survey (COVID-19 crisis spurs transformation on and off the field). Інтернетресурс: режим доступу <https://www.pwc.com/m1/en/publications/middle-east-sports-survey.html>

5. Reardon CL, Hainline B, Aron CM, Baron D, Baum AL, Bindra A et al. Mental health in elite athletes: international olympic committee consensus statement Br. J. Sports Med. 2019;53:667-699.

6. Welcome to Sustainability.sport. Інтернетресурс: режим доступу <https://sustainability.sport>

R_shmatov@ukr.net

Надійшла 19.01.2022